A VÁCI TRAGOR IGNÁC MÚZEUM

GYŰJTEMÉNYEZÉSTÖRTÉNETE

Forró Katalin

Sopron 2017. április 25-26.

A gyűjtés kezdete

- 1881. Ifj. Varázséji Gusztáv és Szinte Gábor pogányvári ásatásai – a régészeti gyűjtés kezdete

Az első gyűjtemény

- 1887 - Varázséji halálát követően a lakásán tárolt gyűjteményt lajstromba vették:

Pénzek	*869db*
Pecsétek	*483db*
Régi okmányok	*45db*
Egyéb (réz-, vaseszköz, porcelán…)	*526db*
Összesen	***1 923db „régiség”***

Gyűjtés egyesületi keretek között

- 1887. - megalakul a „Váci múzeum és régészeti bizottság”
  - *Elnök: Csávolszky József kanonok*
  - *Jegyző és múzeumőr: Fodor Imre tanító*

- Meghatározták a gyűjtendő tárgyak körét :
  - *Régi pénzek, érmek, szobrok, képek, rajzok hírlapok, könyvek, pecsétnyomók, ok- és kéziratok, kegytárgyak...*
  - *A bizottság által megválasztott múzeumi tanácsnok, Farkasfalvi Imre (az Országos Statisztikai Hivatal nyugalmazott könyvtárosa) a **céhemlékek** összegyűjtésében vállalt szerepet.*

- 1895. február 15. – A **Váci Múzeum Egyesület** alakuló ülése

- *„A múseum feladata:*
- *a, a múlt, főleg helyi s vidéki jelentőségű geológiai, őskori, történelmi, művészeti, irodalmi, műipari s tanügyi emlékének, s maradványainak gyűjtése, megőrzése, ismertetése a közművelődés érdekében.*
- *b, a jelenkor történelmi emlékeinek, táj és népismei adatainak, földtani leleteinek, a nyerstermékek legkitűnőbb példányainak, az ipar és a művészet remekeinek összegyűjtése, rendezése, s tanulmányozás végett való kiállítása. „*

Gyarapodás

- Tervszerű gyűjtés
  - ásatások
  - kortárs anyag gyűjtése diákok bevonásával (I. VH)
- Ajándékozások
- Vétel államsegélyből

Szakszerű leltározás

- 1903 – „Növendék napló” (gyarapodási napló) vezetése
- 1912 – Az első gyűjteményi katalógus

A gyűjtemény nagysága

Múzeumi és Könyvtári Értesítő 1913.

- Könyvtár 4997db
- Régiségtár 2451 db
  - 290 db őskori tárgy
  - 14 db római kori tárgy
  - 262 db középkori és újkori tárgy
  - 34 db kegyeleti
  - 1851 db érem
- Néprajz 17 db
- Képzőművészet 125 db
- Természettudomány 19 db

A két világháború közti gyűjtemény rekonstruálásának problémái

- Gyarapodási napló, leltárkönyv, leíró kartonok megsemmisültek
- Éves beszámolók – elnagyoltak, csak a legjelentősebbeket emelik ki.
  - (1937-ben 7476 tétel)
- Újságcikkek – esetlegesek.

Az államosított múzeum

- Az államosított múzeum 1949 és 1952 közé eső időszaka meglehetősen ködös. A régi leltárkönyveknek nyoma veszett, a műtárgyállomány erősen megritkult.
- 1952-ben kezdték meg a megmaradt műtárgyak újraleltározását. A korábbi állományhoz képest nagyon kevés került be a leltárkönyvbe.

Az 1950-es évek gyűjteményezési stratégiája

- „Az évi terv a gyűjtés minden területét szem előtt tartva elsősorban a XVIII-XIX. századi Vác és a szocializmus korának emlékanyagának begyűjtését tűzte ki fő feladatának. Sajnos e téren igen kevés történt a félév során. Mindössze 3 tárgy a múzeum félévéi gyarapodása, kettő ezek közül is vétel útján. Az év hátralévő részében sokkal intenzívebben kellene a gyűjtést végezni, különös tekintettel a legújabb korra.”

  Népművelési Minisztérium 1956.7.27.

A megyei szervezet része

- 1963 – tájmúzeumként a PMMI része lett.
- Gyűjtőterülete :
  - Vác városa
  - Váci járás
  - Gödöllői járás
- Gyűjtőköre:
  - Régészet
  - (Hely)történet
  - Néprajz
  - Képző- és iparművészet

Gyűjteményi munka

- Szakmuzeológusok
- Tervszerű gyűjteményfejlesztés
- Szakszerű leltározás

Régészeti gyűjtemény

- 1969-től – nagy ásatások (Vác, kavicsbánya)
- 1990-es évek végétől – nagy beruházások megelőző feltárás
- 2003-2012 – Vác Főutca – Főtér – megelőző feltárás

Történeti gyűjtemény

1970-es évek - a törzsanyag újraleltározása mellett tervszerű gyűjtőmunka. Viseleti darabok, bútorok, és munkásmozgalmi tematikájú fotók és dokumentumok kerültek a gyűjtés homlokterébe.

1980-as évek - elsősorban kézműipari – kisipari tárgy-együtteseket, műhelyek felszerelései kerültek a történeti gyűjteménybe.

1990-es évektől – a változások dokumentálása, a jelenkor emlékanyagának gyűjtése a korábban kialakult gyűjteményi anyag bővítésével párhuzamosan.

Néprajzi gyűjtemény

1970-es évek viseleti anyag gyűjtése.

1978-84 között, intenzív terepi munkának köszönhetően nagy számban kerültek be a gyűjteménybe a gazdálkodás és a háziipar-kisipar emlékei.

1994-ben a Váci domonkos kripta feltárásának tárgyi anyaga is a néprajzi gyűjteménybe került.

A jelenkor anyagának gyűjtése.

Képző-, és iparművészeti gyűjtemény

Gyűjtemény-együttesek – Hincz Gyula, Gádor István (ajándékozás, ill. vásárlás)

A raktári anyag egyetlen kitapintható és színvonalas részét - Orvos András, Sáros András Miklós, Bakos Ildikó és Molnár László József popos-figurális, hiperrealista művei alkották, ebbe az irányba kezdődött a fejlesztés. Minisztériumi, lektorátusi támogatással és pályázati összegek előteremtésével sikerült beindítani a kortársgyűjtést.

Fotógyűjtemény

A jelen

- Önkormányzati fenntartású múzeum
- Besorolása – területi múzeum
- Gyűjtőterülete – Vác, Bernecebaráti, Csomád, Csörög, Csővár, Dunakeszi, Erdőkertes, Fót, Göd, Ipolydamásd, Ipolytölgyes, Kemence, Kismaros, Kisnémedi, Kosd, Kóspallag, Letkés, Márianosztra, Mogyoród, Nagybörzsöny, Nagymaros, Őrbottyán, Penc, Perőcsény, Püspökszilágy, Rád, Szada, Szokolya, Sződ, Sződliget, Tésa, Vácduka, Váchartyán, Vácrátót, Vámosmikola, Veresegyház, Verőce, Zebegény közigazgatási területe
- Gyűjtőköre -
  - Régészet
  - (Hely)történet
  - Néprajz
  - Képző- és iparművészet

Gyűjteményi összetétele

- Régészet
  - 84 896 tétel (65%)
- Helytörténet
  - 35.609 tétel (27,3%)
- Néprajz
  - 7706 tétel (5,9%)
- Képzőművészet
  - 1312 tétel (1%)
- Eredeti fotók
  - 960 tétel (0,8%)

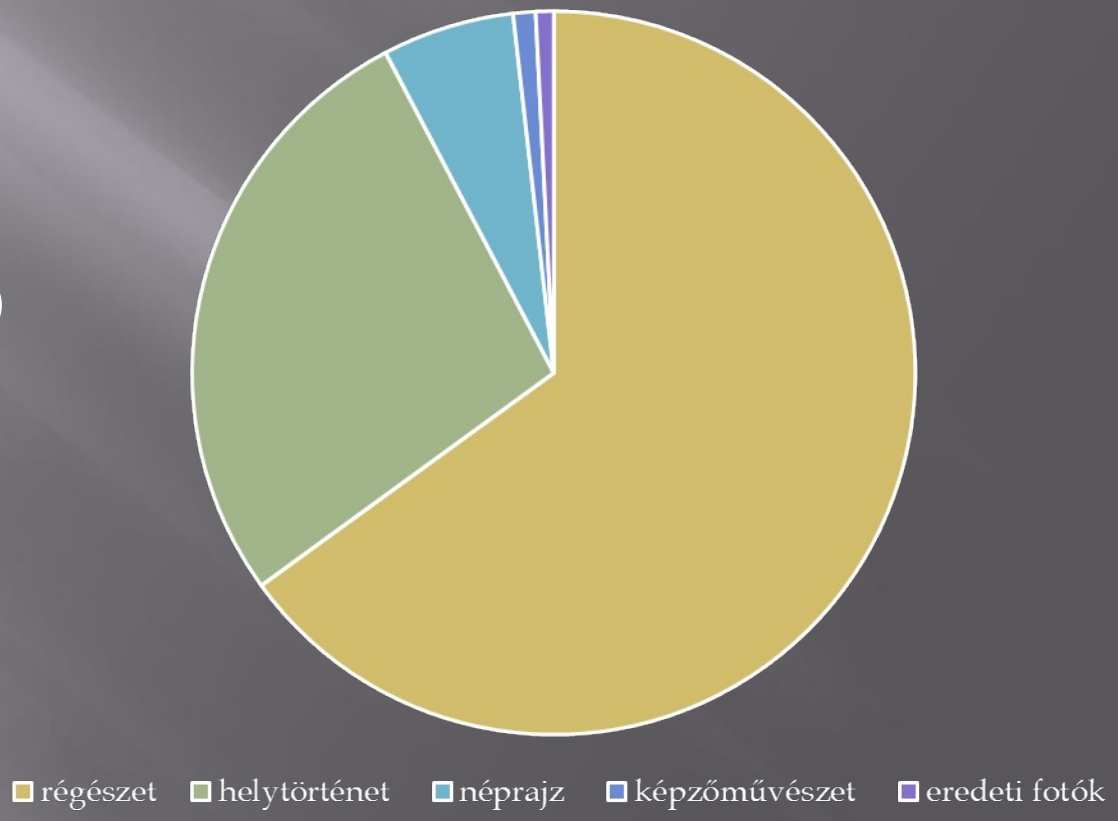

Gyűjteményfejlesztés

- Régészeti gyűjtemény
  - tervásatások
  - kiterjesztett régészeti szakfelügyelet
  - „közösségi régészet”
  - „műtárgybefogadás”
- Képző- és iparművészeti gyűjtemény
  - ajándékozás?
  - vásárlás

Gyűjteményfejlesztés

- Néprajzi és helytörténeti gyűjtemények
  - Irányultság –
    - kortárs anyag
    - kiállításokhoz kapcsolódó gyűjteményfejlesztés
  - Gyarapítási formák -
    - Vásárlás - ?
    - Ajándékozás – csak erős társadalmi beágyazottsággal működik (gyűjtők a konkurencia)

Köszönöm a figyelmet!